

А.Ю. ПЕКІН,

к.е.н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки, ІПК Державної служби зайнятості України

Вплив економічних злочинів на стан безпеки підприємств АПК

Стаття містить результати аналізу впливу економічної злочинності на стан безпеки підприємств АПК в Україні і напрямів зміцнення економічної безпеки агропромислових підприємств. Реалізація цих напрямів ставить метою створення сприятливих умов для підвищення економічної ефективності агропромислових підприємств, збільшення продовольчої безпеки країни шляхом вдосконалення державного управління аграрною сферою, посилення боротьби з економічною злочинністю в аграрному секторі економіки.

Ключові слова: агропромисловий комплекс, економічна злочинність, економічна безпека агропромислових підприємств, детермінанти економічної злочинності.

А.Ю. ПЕКІН,

к.э.н., доцент, доцент кафедры теоретической и прикладной экономики, ИПК Государственной службы занятости

Влияние экономической преступности на состояние безопасности предприятий АПК

Статья содержит результаты анализа влияния экономической преступности на состояние безопасности предприятий АПК в Украине и направлений укрепления экономической безопасности агропромышленных предприятий. Реализация этих направлений ставит целью создание благоприятных условий для повышения экономической эффективности агропромышленных предприятий, повышение продовольственной безопасности страны путем совершенствования государственного управления аграрной сферой, усиление борьбы с экономической преступностью в аграрном секторе экономики.

Ключевые слова: агропромышленный комплекс, экономическая преступность, экономическая безопасность агропромышленных предприятий, детерминанты экономической преступности.

A.Y. PEKIN,

PhD in Economics, docent, docent of the department of theoretical and applied economics, Institute of personnel training State employment service

The influence of the economic criminality on the security situation of the agro-industrial complex of Ukraine

This article contains the results of the analyses of the economic criminality influence on the security situation of agro-industrial complex of Ukraine and the directions of the strengthening the economic security of agricultural and industrial enterprises. The realization of this work areas aims to create the favorable conditions for increasing the economic efficiency of the agricultural and industrial enterprises and to increase the food safety by improving the governance of the agrarian sphere, strengthening the fighting against economic criminality in the agricultural sector. On the basis of the analysis concludes that the impact of economic crime on the economic security of agricultural enterprises is not unilateral. Economic security, or rather its condition, for its part affects the economic crime. Legal protection of economic relations in Ukraine is insufficient, and strengthening the economic security of agro-industries certainly have a positive impact on the condition fight against economic crime. At the same time, focus only on criminal legal actions will be insufficient in the present conditions. This is evidenced by our domestic experience, and similar experiences of Western countries. Therefore, we need new approaches to the use of financial, moral, and other factors to improve the effectiveness of social control to neutralize the economic crime, you need a range of activities of state-legal, economic, administrative and other character.

Keywords: agro-industrial complex, economic criminality, economic security of agricultural and industrial enterprises, determinants of the economic criminality.

Постановка проблеми. Характерною особливістю сучасного етапу розвитку агропромислового комплексу (далі – АПК) України є глибока, затяжна і дуже загрозлива криза, що проявляється у дестабілізації аграрного виробництва, поглибленні диспропорцій в ньому, суттєвому спаді виробництва, значній кількості низькорентабельних і збиткових підприємств, звуженні ринків продовольства та зростанні споживчих цін на фоні зниження купівельної спроможності населення. Зміни в аграрному секторі економіки та земельних відносинах, реформування власності в АПК супроводжуються негативними наслідками, які є підґрунтям, умовами та чинниками, що значною мірою детермінують вчинення корисливих злочинів у цій сфері. Систематичний характер набули розкрадання майна з використанням службового становища й інші злочини, вчинені у процесі розподілу майнових і земельних паїв; зловживання, пов'язані з незаконним використанням та реалізацією сільськогосподарської

техніки; нецільове використання бюджетних та позабюджетних коштів; недостачі та розкрадання грошових коштів і матеріальних цінностей. Таки вияви негативно впливають на економічну безпеку підприємств АПК, оскільки можуть бути ідентифіковані як загрози його зовнішньому середовищу.

Дослідження у цьому напрямі свідчать про те, що правоохоронні органи, служби безпеки підприємств недостатньо володіють методикою та науково обґрунтованими рекомендаціями з організації і здійснення профілактики злочинів та інших правопорушень в аграрному секторі економіки.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Проблеми протидії економічній злочинності та корисливим злочинам, вчиненим на підприємствах АПК, зокрема, вплив процесів криміналізації їх діяльності на стан економічної безпеки в аграрному секторі економіки та інші аспекти аграрного сектору розглядаються в роботах Ю.М. Антоняна, Ю.Д. Блувштейна, В.В. Бабурина, С.Н. Баліної, Ю.В. Ба-

уліна, П.Т. Геги, І.А. Гельфанда, А.П. Гетьмана, В.В. Голіни, О.М. Джужі, А.Ф. Зелінського, І.І. Карпеця, В.В. Коваленка, Я.Ю. О.Г. Кулика, О.М. Литвака, Є.В. Марценка, М.І. Мельника, П.П. Михайленка, В.І. Осадчого, М.І. Панова, В.В. Сташица, Є.Л. Стрельцова, В.Д. Сущенко, В.Я. Тація, Ю.С. Шемшученка, С.С. Яценка та інших вчених.

Проте, незважаючи на теоретичну та практичну значимість наукових робіт з цієї проблеми, комплексного дослідження питань впливу економічних злочинів на стан безпеки підприємств АПК та запобігання корисливим злочинам в аграрному секторі економіки не проведено, або вивчалися лише окремі положення.

Аналіз кримінального законодавства, наукових джерел, статистичних матеріалів, судово-слідчої практики дає підстави стверджувати, що на сучасному етапі вирішення проблеми забезпечення економічної безпеки підприємств АПК та запобігання корисливим злочинам, що вчинюються в аграрному секторі економіки держави, потребує якісно нових підходів до розуміння всіх аспектів забезпечення економічної безпеки підприємств.

Мета статті. На підставі аналізу корисливих злочинів, що вчиняються в аграрному секторі економіки, визначити чинники, що впливають на їх поширення, їх вплив на стан економічної безпеки агропромислових підприємств та розробка на основі цього науково обґрунтованих заходів, спрямованих на запобігання корисливим злочинам, учиненим в аграрному секторі економіки України.

Виклад основного матеріалу. До основних специфічних особливостей, що характеризують структуру і розвиток АПК, слід віднести такі.

По-перше, АПК як потужний сектор економіки має складну та багаторівневу структуру, і остання суттєво відрізняє його від інших міжгалузевих комплексів (паливно-енергетичного, машинобудівного, транспортного та ін.).

По-друге, на сучасному етапі АПК є капіталомістким і трудомістким формуванням, в якому зосереджено значну частину основних виробничих фондів, трудових ресурсів, задіяних у сфері матеріального виробництва працівників, а також створюється велика частка валового внутрішнього продукту.

По-третє, розвиток АПК зумовлює підвищення матеріального добробуту населення. Продукція, що в ньому виробляється, виступає визначальним чинником вирішення соціальних завдань, оскільки з сільськогосподарської сировини виробляється понад 2/3 споживчих товарів, формується майже 95% продуктів харчування, а це становить приблизно 75% загального товарообігу держави.

По-четверте, АПК характеризується соціально-економічною неоднорідністю, що впливає на специфіку конструювання господарських механізмів його функціонування, а також на напрями вирішення соціальних завдань тощо [1].

Злочинність у сфері економічної діяльності взагалі та в аграрному секторі економіки зокрема за своєю специфікою статистично відображається в результатах діяльності правоохоронних органів щодо протидії цьому антисуспільному явищу. Згідно зі статистичними даними Департаменту інформаційних технологій МВС України, у 2000 році на території України в аграрному секторі економіки виявлено 5959 злочинів. Наступними роками кількість виявлених злочинів

мала тенденцію до збільшення в період з 2000–2002 років та поступового зменшення до 2006 року. У 2001 році в аграрному секторі економіки було виявлено 5939 злочинів. 2002 та 2003 роки характеризувалися найбільшою кількістю виявлених злочинів, 6327 та 6253 відповідно. Наступними роками спостерігалася тенденція до зменшення кількості зареєстрованих злочинів: 5382 – у 2004 році, 4329 – у 2005 році, 3594 – у 2006 році, 3624 – у 2007 році, 2534 – у 2008 році, 1331 – 2010 році [2] (на жаль, з 2011 року МВС України припинив надавати дані у галузевому розрізі). Оцінюючи наведені показники, слід мати на увазі, що злочини у сфері економічної діяльності під впливом зміни умов господарювання та ринкової кон'юнктури, а також інших чинників характеризуються постійною зміною способів та форм протиправної діяльності, що зумовлює складність виявлення цієї категорії та їх високу латентність. Зважаючи на це, ситуацію, що пов'язана із суттєвим зменшенням кількості виявлених злочинів в аграрному секторі економіки, слід розцінити як наслідок зниження активності правоохоронних органів у цій галузі господарства.

Таку велику кількість корисливих злочинів в аграрному секторі економіки, про що свідчать розглянуті нами статистичні дані, можна пояснити низкою взаємопов'язаних детермінант, які впливають на їх вчинення.

Так, В.Г. Сюравич (у своїй роботі [3]) пропонує всі причини та передумови, що впливають на зростання корисливої злочинності в аграрному секторі економіки, класифікувати за такими чинниками: 1) соціально-економічні; 2) морально-психологічні; 3) соціально-політичні; 4) правові; 5) кадрові; 6) організаційно-управлінські.

До найбільш важливих причин соціально-економічного характеру, що призводять до зростання корисливих злочинів в аграрному секторі економіки, слід віднести:

- відсутність у тривалий час виваженої державної політики щодо розвитку аграрного сектора економіки, яка формується, не завжди відповідно до реальних потреб України, а до попиту на окремі види сільськогосподарської продукції;
  - декларативність багатьох реформаторських напрямів та рішень влади;
  - відсутність ефективного програмного забезпечення стосовно усунення причин і умов, що призвели до невинної криміналізації аграрного сектора економіки та зниження рівня належного контролю і нежиття адекватних криміногенній ситуації заходів з боку Міністерства аграрної політики України та його структурних підрозділів на місцях;
  - процеси зміни форми власності, приватизації та накопичення значних цінностей неофіційним або нелегальним шляхом;
  - пасивність правоохоронних та інших державних органів щодо притягнення винних до відповідальності.
- До детермінант соціально-економічного характеру також слід віднести:
- недосконалість та слабку розвиненість сільської ринкової інфраструктури;
  - слабку фінансову та матеріально-технічну підтримку сільськогосподарських підприємств державою;
  - неефективність механізмів кредитування та інвестицій сільськогосподарських підприємств;

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

– невизначеність дійсної ціни земельних наділів, які дісталися селянами внаслідок розпаювання колгоспних земель і передачі їх в оренду [4, с. 186].

До причин та умов морально–психологічного характеру належить криміногенний потенціал, зароджений у часи застою, який призвів до критичних провалів в економіці держави, девальвації моральних і духовних цінностей, насичення психології людей корисливо–стягальним способом життя, що визначило матеріальні інтереси та потреби, і тим самим призвело до збільшення масштабів корисливої мотивації злочинної поведінки.

Сьогодні доходи злочинного походження в аграрній галузі стали засобом скоєння нових, більш небезпечних злочинів, а отримані за рахунок їх скоєння доходи не позначаються як споживацькі, вони трансформувалися в базу відтворення незаконних капіталів і криміногенного потенціалу у всіх цивільно–правових, організаційно–регулятивних та суспільно–економічних відносинах.

Щодо чинників кадрового характеру, які приводять до зростання корисливої злочинності у сільському господарстві, слід відмітити недостатню кількість висококваліфікованих фахівців у даній галузі.

До чинників організаційно–управлінського характеру відносяться:

– неналежний контроль з боку держави і громадських організацій за процесом приватизації землі та об'єктів агро–промислового комплексу держави;

– недостатньо враховується специфіка порушень у процесі реформування власності в АПК при розробці та реалізації практичних заходів боротьби зі злочинами у цій галузі;

– відсутність єдиного узгодженого підходу правоохоронних органів до проблеми організації взаємодії оперативних підрозділів і слідства [4, с. 189–191].

Отже, важливим детермінантом корисливої злочинності в аграрному секторі економіки є відсутність належного державного регулювання сільськогосподарського виробництва і сільського господарства взагалі. Необхідність державного регулювання сільськогосподарського виробництва зумовлюється тим, що держава відповідальна перед своїми громадянами за створення для них нормальних умов життя, забезпечення продовольством та іншими сільськогосподарськими товарами, тобто за забезпечення продовольчої безпеки країни.

Чинниками правового характеру є:

– прийняття окремих нормативних актів, які прямо сприяють вуалюванню (тінізації) джерел накопичення капіталів злочинного походження;

– прогалини у нормативних актах чи неповнота механізмів контролю, сконструйованих без урахування того чи іншого об'єкта контролю, його процедури та технології здійснення;

– відсутність кримінально–правових норм боротьби із забрудненням, псуванням, а також хижацьким використанням землі;

– відсутність чіткого правового механізму купівлі–продажу земельних сертифікатів (права на земельну частку (пай)) та контролю за цим процесом з боку Державного агентства по земельних ресурсах України і місцевих органів влади;

– недосконале правове забезпечення продажу земельних ділянок суб'єктам підприємницької діяльності, громадянам та юридичним особам України.

Усі зазначені чинники призвели до розквіту «тіньової» економіки в аграрному секторі, функціонування «чорного ринку» товарів, втягнення до їхньої сфери багатьох відомчих керівників сільськогосподарських підприємств, представників правоохоронних і державних органів, а також до посилення корупції, саботажу та інших соціально небезпечних відхилень.

Отже, легальний аграрний сектор економіки наповнюється різними формами кримінального промислу, псевдо–угодами, псевдорозрахунковими операціями, пов'язаними із впровадженням у безготівковий платіжний обіг фіктивних грошових коштів та капіталів злочинного походження, їх відмивання, ухилення від оподаткування.

Щодо конкретного складу правопорушень, які вчиняються на підприємствах АПК, то за даними [5] можна виділити основні статті КК України, за якими було порушено справи цієї категорії:

- крадіжка (ст. 185) – 20,3%;
- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191) – 38,5%;
- зловживання владою або службовим становищем (ст. 364) – 13,4%;
- службове підроблення (ст. 366) – 12,5%;
- службова недбалість (ст. 367) – 7,0%;
- одержання хабара (ст. 368) – 5,9%;
- шахрайство з фінансовими ресурсами (ст. 222) – 1,1%;
- порушення законодавства про бюджетну систему України (ст. 210) – 0,7%;
- ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів (ст. 212) – 0,2%.

За способом вчинення злочинів в аграрному секторі економіки України поділяють злочини, які були вчинені шляхом:

- привласнення коштів, виділених з держбюджету – 40%;
- видачі фіктивних документів на приватизацію земельних ділянок – 29,5%;
- заниження вартості об'єктів при їх продажу (приватизації) – 10,7%;
- незаконного списання основних засобів, що спричинило недостачу – 7,9%;
- давання та отримання хабара за виділення землі для приватизації – 5,9%;
- порушення законних прав громадян на отримання земельних паїв – 5,5%.

Аналіз оперативної інформації та матеріалів кримінальних справ у Луганській області, проведений автором, свідчить про те, що, незважаючи на вжиті правоохоронними органами заходи, спрямовані на стабілізацію криміногенної обстановки в галузі, продовжують мати місце численні факти зловживань з боку посадових осіб та керівників новостворених сільгосп–підприємств. Їхня питома вага складає: керівники підприємств – 19,2%; матеріально–відповідальні особи – 9,3%; фінансово–бухгалтерські працівники – 11,2%; керівники підрозділів підприємств – 5,1%; державні службовці – 2,3%.

Характерними зловживаннями з боку посадових осіб сільськогосподарських підприємств і місцевих органів виконавчої влади, за даними [5], є:

- неправомірне внесення до списків членів сільгосп–підприємств, що мають право на земельний пай, осіб, які до тих не належать (найчастіше – родичів);

- заниження розміру майнового паю, коли до балансу підприємства не вносяться безоплатно передані активи;
- зловживання при передачі землі в оренду, зокрема земель запасу і резервного фонду, без реєстрації у встановленому порядку;
- виплата заниженої орендної плати;
- незаконна передача в банківську заставу майна громадян–співвласників.

Проведений аналіз викритих правопорушень свідчить, що у процесі реформування власності набули поширення факти заволодіння майном та паперами акцій підприємств усіх форм власності шляхом штучного завищення кредиторської заборгованості з подальшим використанням процедури банкрутства та примусової реалізації майна.

Окремої уваги заслуговують факти, коли установами та підприємствами аграрного сектора економіки допускаються непоодинокі факти неефективного, нецільового використання бюджетних та позабюджетних коштів [6].

Підрозділами правоохоронних органів постійно проводяться комплексні заходи з виявлення, розкриття та розслідування злочинів в АПК, пов'язаних з розкраданням бюджетних коштів під виглядом відшкодування витрат на будівництво об'єктів соціально–культурного і побутового призначення на селі та проведення у зв'язку з цим відповідних взаємозаліків. Окремі керівники сільськогосподарських та фермерських підприємств з метою розкрадання державних коштів складали завідомо неправдиві документи про нібито побудовані ними на власні кошти об'єкти соціального та побутового призначення, хоча останні взагалі не будувалися або вже були побудовані у попередні роки (у зв'язку з чим відшкодування витрат на їх будівництво не повинно проводитися), або значно завищували суми витрат на таке будівництво.

Виділені Міністерством фінансів України кошти перераховувалися районним відділам фінансів для відшкодування витрат на будівництво вже безпосередньо господарствам районів (на спеціальні рахунки – для придбання паливно–мастильних матеріалів, мінеральних добрив, запасних частин, з обов'язковим відображенням у відповідних бухгалтерських документах). Проте перераховані таким чином цільові кошти голови господарств шляхом незаконних фінансових операцій переводили зі спеціального рахунку на розрахунковий, після чого отримували їх готівкою і використовували на будівництво особистих будинків та інші власні потреби.

У зв'язку з відсутністю достатніх коштів відповідними нормативними документами Кабінету Міністрів України відшкодування таких витрат було передбачено і шляхом проведення взаємозаліків заборгованості сільськогосподарських товаровиробників за податками і зборами до Державного бюджету, сплати за електроенергію (лише за умови наявності у господарств відповідної заборгованості). Тому окремі керівники підприємств знов–таки складали завідомо неправдиві акти взаємозвірення, в яких відображали неіснуючі або значно завищені суми такої заборгованості. Зазначені документи після відповідного оформлення та затвердження в районних державних адміністраціях, Державній податковій адміністрації, районній електричній мережі надсилалися до регіональних відділень Державного казначейства, після чого на цій підставі проводилися відповідні взаємозаліки.

У подальшому за рахунок державних коштів здійснювалося погашення вже реально існуючих боргів перед державним бюджетом та іншими підприємствами.

Таким чином, керівники сільськогосподарських і фермерських підприємств за участю або за сприяння посадових осіб державних органів влади та управління, податкових адміністрацій, відділень Державного казначейства під виглядом відшкодування вартості витрат на нібито побудовані ними об'єкти соціально–культурного та побутового призначення вчиняли розкрадання державною майна в особливо великих розмірах, шахрайства з фінансовими ресурсами шляхом нецільового використання державних субвенцій.

Протиправна діяльність набула дедалі поширеного, загрозливого характеру. Незважаючи на те що керівниками сільськогосподарських підприємств у більшості випадків заявляються для відшкодування на перший погляд невеликі суми коштів – від 2000 до 15000 грн., з урахуванням значної кількості таких звернень загальна сума відшкодувань в регіонах сягає декількох сот тисяч гривень.

Більш того, така діяльність не лише завдає істотних збитків, а й об'єктивно становить суттєву загрозу інтересам як держави, так і громадян, оскільки негативно впливає на можливість своєчасної виплати заробітної плати, пенсій та інших обов'язкових платежів, призводить до зростання соціальної напруженості.

Аналіз викритих корисливих злочинів свідчить про те, що посадові особи підприємств агропромислового комплексу нерідко вступають у злочинну змову з представниками комерційних структур, складають різноманітні фіктивні документи з метою розкрадання зерна і зернопродуктів.

У зв'язку з цим можна констатувати, що щонайпотужнішим негативним фактором, що підриває економічну безпеку держави, регіонів і підприємств, виступає економічна злочинність.

Аналізуючи шкідливий вплив економічної злочинності на економічну безпеку, необхідно відмітити, що економічній злочинності як самостійному явищу притаманна стійкість, свої власні характеристики і форми. У літературі називається різна кількість і різні види цих ознак. Так, [7] пропонує віднести до їхнього числа такі ознаки:

1. Висока міра її розповсюдженості. Більшість злочинів, що скоюють в країні, є економічними. Ця злочинність сьогодні є дуже динамічною і, розвиваючись, вона дуже ефективно пристосовується до ринкових стосунків в країні. Величезного збитку завдають злочинні посягання у сфері агропромислового комплексу, оскільки достатньо великий потік бюджетних коштів поступає в цю галузь.

2. Висока міра її небезпеки. Збиток від економічної злочинності часто не піддається виміру.

3. Висока міра її латентності. Тіньовий сектор економіки – це реальність сьогоднішньої України.

4. Високий рівень в Україні рецидиву обхвату і ураженості організованої злочинності, значний відсоток злочинності серед високоосвічених суб'єктів.

5. Корупційна спрямованість. Одним з механізмів виживання і розвитку економічної злочинності є корупція, яку можливо розглядати як метод, за допомогою якого економічна злочинність проникає в державні і громадські органи в цілях їх переродження і нейтралізації відповідних органів бо-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ротьби з цією злочинністю. Корупція – це не одноразові заходи з боку злочинності, що виражаються в дачі хабарів, а фактично лінія поведінки, закон функціонування, за допомогою якого вона намагається розширити свою сферу впливу і отримати нових її учасників.

Перераховані характеристики економічної злочинності вже самі по собі свідчать про загрозу з її боку економічній безпеці. Викладене з достатньою переконливістю свідчить про необхідність негайної розробки заходів, що підвищують ефективність боротьби з економічною злочинністю у сфері АПК. Подвійний характер кримінального явища, що розглядається нами, має відповідним чином визначати політику дії на нього, умови й чинники, сприяючі його розвитку. При цьому, як нам уявляється, акцент лише на кримінально-правових заходах буде в сучасних умовах недостатнім. Про це свідчить і наш вітчизняний досвід, і аналогічний досвід західних держав. Отже, потрібні нові підходи до використання фінансових, моральних і інших чинників для підвищення ефективності соціального контролю по нейтралізації економічної злочинності.

Висновки

Потрібно зазначити, що вплив економічної злочинності на економічну безпеку підприємств АПК не є одностороннім. Економічна безпека, а точніше її стан, зі свого боку впливає на економічну злочинність. Захищеність легальних економічних відносин в Україні є недостатньою, а посилення економічної безпеки агропромислових підприємств, безумовно, позитивно вплине на стан боротьби з економічною злочинністю.

Для цього потрібен цілий комплекс заходів державно-правового, економічного, управлінського і іншого характеру. У числі найбільш важливих його складових можуть бути названі:

- підвищення ефективності захисту усіх форм власності;
- зниження податкового тягаря;
- вдосконалення економічного законодавства з тим, щоб законна діяльність стала економічно вигіднішою за незаконну.

Відмітимо, що наявність економічної злочинності свідчить про те, що політично значущі економічні інтереси різних соціальних груп населення країни не врегульовані належним чином і належним чином не враховуються. З цього боку економічна злочинність виступає як реакція підприємців на недостатній облік їх життєво важливих економічних інтересів. З іншого боку, цього роду злочинність свідчить і про прагнення частини підприємців будь-якими шляхами добитися прибутку, переступаючи при цьому юридичні і моральні норми поведінки в суспільстві;

- посилення карної відповідальності за економічні і корупційні злочини;
- посилення правової пропаганди економічного і кримінального законодавства;
- необхідно зробити дієвою систему контролю за використанням бюджетних коштів. Вивчення і аналіз роботи контролюючих органів у Луганській області свідчить, що істотний вплив на економічну безпеку вчиняє відсутність відпрацьованої системи з організації контролю. Безконтрольність призводить до розкрадань фінансових коштів, які набули за останній час загрозливий характер. Проблеми забезпечення економічної безпеки тісно пов'язані з низьким професіо-

налізмом, а також недостатньо високим рівнем відповідальності значної частини керівників;

- розробка науково обгрунтованої концепції створення в Україні єдиної багаторівневої системи управління щодо запобігання та протидії злочинам в аграрному секторі економіки;
- розробка нового концептуального уявлення про економічну безпеку, яке повинне відповідним чином визначати і політику забезпечення безпеки економіки країни, продовольчої безпеки, і безпеки України в цілому.

Також у країні повинні впроваджуватися ринкові господарські механізми, що забезпечуватимуть еквівалентність обміну сільськогосподарської продукції. Насамперед мова йде про відмову від занижених державою закупівельних цін, розвиток біржової торгівлі сільськогосподарською продукцією (форвардні, ф'ючерсні та опціонні угоди). Успіх аграрної реформи неможливий без кредитної підтримки, лізингу, розвитку мережі постачально-збутових кооперативів, створення кредитних спілок тощо. Негайного вирішення потребує питання державного регулювання діяльності посередницьких структур, що функціонують в аграрному секторі; необхідне законодавче врегулювання механізмів реструктуризації боргів сільгоспприємств та ліквідації головної причини їх зростання – цінової політики щодо паливно-енергетичних ресурсів.

Саме це дозволить створити сприятливі умови для підвищення економічної ефективності агропромислових підприємств, крім того, збільшить рівень продовольчого самозабезпечення і продовольчої безпеки.

Список використаних джерел

1. Марценко Є.М. Особливості злочинних проявів в агропромисловому комплексі в період його реформування / Є.М. Марценко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2001. – №4. – С. 136–144.
2. Довідка про злочини економічної спрямованості, виявлені на підприємствах, в установах, організаціях сільського господарства, та осіб, які їх вчинили, за 2000–2006 роки: Інформація Департаменту інформаційних технологій МВС України. – Київ: МВС України, 2006. – 56 с.
3. Сюрвачик В.Г. Обставини, що зумовлюють корисливі злочини в аграрному секторі економіки України / В.Г. Сюрвачик [Електрон. ресурс] // (http://www.naiu.kiev.ua/tslc/pages/biblio/visnik/2002_4/cjprav.htm).
4. Баліна С.Н. Проблеми протидії злочинності у процесі реформування власності в аграрному секторі економіки / С.Н. Баліна // Науковий вісник НАВСУ. – 2001. – №4. – С. 189–191.
5. Сюрвачик В.Г. Запобігання корисливим злочинам в аграрному секторі економіки України: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.08 / В.Г. Сюрвачик; НАВСУ. – Київ, 2007. – 24с. [Електрон. ресурс] // (mydisser.com/files/98874983.doc).
6. Борута П.М., Марценко Є.В. «Тиньова» економіка та її вплив на криміногенну ситуацію в Україні: оцінка, тенденції, проблеми / П.М. Борута, Є.В. Марценко // Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). – 2002. – №6. – С. 91–99.
7. Васев С.В., Светлакова Н.А. Влияние экономических преступлений на экономическую безопасность предприятий АПК на примере Пермского края / С.В. Васев, Н.А. Светлакова // Аграрный вестник Урала. – 2009. – №12 (66). – С. 14–16.